

دموکراسی در برخی از کشورها نه‌پندیده شده و حاصل آن در اغلب موارد قدرت گرفتن نخبگان را به دنبال دارد این در حالی است که در برخی کشورها با وجود ادعای دموکراسی، دیکتاتوری در ارکان جامعه نفوذ کرده و به شکل‌های مختلفی بروز می‌کند.
حجت‌الاسلام والمصلین دکتر مرتضی جوادی آملی در این خصوص به شفقنا گفت: اگر جامعه، یک جامعه ایمانی یعنی بر اساس اعتقاد و باور به خدای عالم و حاکمیت او و تن به اراده و قانون خدا می‌سیارَد بدون شک این جامعه به سمت صالحان و شایستگیان می‌رود و رأی و نظر خود را به نفع آنها در صندوق‌ها قرار می‌دهد و حاکمیت نظام را به دست صالحان می‌سیارَد و از آن‌ها بهره می‌برد.

به عقیده این استاد حوزه علمیه قد دو مانع مهم برای حکومت صالحان در جامعه وجود دارد که یکی جهل عمومی‌است که بایستی این را با معرفت، آگاهی و شناخت درمان کرد و دیگری هم جهالتی است که از ناحیه نهادهای قدرت بر جامعه تحمیل می‌شود. این دو عنصر اساسی هستند که باید درمان شود که اگر اولی درمان شود امکان درمان دوم هم زیاد است.

متن گفتوگوی شفقنا با دکتر جوادی آملی را بخوانید:

چرا دموکراسی در برخی جوامع منجر به این می‌شود که نخبگان جامعه در رأس امور قرار بگیرند و جامعه را به نقطه بهتر می‌رسانند اما در برخی جوامع دموکراسی حتی به دیکتاتوری هم کشیده می‌شود و نخبگان در اقلیت قرار می‌گیرند و ناچار به مهاجرت و سکوت می‌شوند؟

اگر اجازه بفرمایید می‌خواهم یک اصلاحی را در عبارت‌ها داشته باشیم. ما در یک فرهنگ اسلامی‌زندگی می‌کنیم که این فرهنگ به لحاظ وازه‌ها، مواز وازه‌های مستقل و غنی دارد و این وازه‌ها در درون این فرهنگ تولید شده و استنباط می‌شود. وازه‌های دموکراسی یا وازه نخبه‌گرایی که در سوال خود مطرح کردید وازه‌هایی است که از اقلیم و سرزمین غرب و با فرهنگ و تمدن آنها آمده است اما ما بر اساس سپهر تمدن و فرهنگ اسلامی‌می‌توانیم وازه‌های خودمان را داشته باشیم. در تفکر دموکراسی بحث حاکمیت مطرح است اما در اندیشه اسلامی آنچه که اصل است و مردم با همه وجود از آن استقبال می‌کنند عبارت است از اراده الهی و حاکمیت خدایی که مصالح انسان‌ها و سعادت دنیا و آخرت انسان‌ها را لحاظ می‌کند و براساس آن قانون و قواعد زیست و زندگی را بیان می‌فرماید بنابراین ما این معنا را در فضای امت اسلامی داریم که حاکمیت با اراده الهی است و مردم این حاکمیت الهی را با همه‌وجود می‌پذیرند و باور دارند زیرا خدای عالم این حاکمیت را از طریق بهترین و شایسته ترین انسان‌ها به نام انبیا و اولیا برای جوامع تنظیم فرمودند بنابراین یک تفاوت اساسی در این مسأله وجود دارد که در اندیشه وحیانی اسلامی اراده و حاکمیت پروردگار عالم برای امت اسلامی پذیرفته شده است و رأی و نظر مردم در این امر این است که اراده الهی در مسیر سعادت انسانی کارآمد و موثر است لذا مراد از حق حاکمیت در اندیشه اسلامی برای مردم این است که مردم با همه وجود اراده الهی را در یک جامعه اسلامی می‌پذیرند و به قانون، حکم و حاکمیت الهی تن در می‌دهند. زیرا در قرآن مجید بحث حاکمیت و حکم اختصاصی به پروردگار عالم دارد که فرموده‌اند: «ان الحکم الا لله». این مطلب اول است که ما باید در گفت‌وگو و در مباحثمان در فضای اسلامی از اندیشه‌های وحیانی مدد بگیریم و از وازه‌هایی که در متن دین تولید شده است استفاده کنیم. نکته دیگر در همین مسأله، بحث نخبه‌گرایی است که مطرح است. خود وازه نخبه‌گرایی هم باز یک وازه وارداتی است که از فرهنگ و تمدن غرب به سرزمین ما آمده و این هجرت وازه‌ها بدون تشک یک فرهنگ خاص غریب را هم به همراه خواهد آورد. بحث نخبه‌گرایی در جوامع غربی بیشتر به مباحث هوش و استعداد برخی از افراد جامعه بازمی‌گردد که افراد در جامعه در زمینه‌های مختلف از یک هوشمندگی و استعداد خاصی برخوردار هستند. آنهایی که در جنبه‌های سیاسی، اقتصادی یا جنبه‌های فرهنگی و امثال آن از یک هوش، استعداد و ابتکار و خلاقیت و نظایر آن برخوردار هستند به عنوان نخبگان جامعه شناسایی می‌شوند و انتظار است در جوامعی که آنها زیست می‌کنند این دسته از افراد با داشتن این ویژگی‌ها وارد صحنه حاکمیت شوند. ما در خصوص این‌س وازه هم جای بحث و گفت‌وگوی فراوانی داریم. در اندیشه دینی ما این معنا استنباط

در گفت‌وگو با حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر مرتضی جوادی آملی بررسی شد:

موانع عدم تحقق مردم‌سالاری

می‌شود که حاکمیت صالحان است و مراد از صالح آن انسانی است که با دو ویژگی تعهد و تخصص همراه باشد یعنی همان سخنی که از حضرت یوسف (ع) در قرآن نقل شده است « نبی فیظ علیهم» «هم نسبت به مسائل بسیار امین و امانت پرخورد می‌کنند و هم آگاهی و دانش لازم را دارد.» در فضای غربی بحث نخبه‌گرایی بار ارزشی برای انسانی نیست، بلکه بحث استعداد، هوشمندی، قدرت اجتماعی، خلاقیت، ابتکار و… است که همه این موارد لازم است و ضرورت دارد. اما اینجا تمام معنا نیست لذا اکنون خود نخبه‌گرایی در غرب به یک چالش جدی در فضای دموکراسی تبدیل شده است برای اینکه خود حکومت نخبه گرایان را به دو دسته از حکومت شریران و رویاهان تشبیهی می‌کنند که نخبه‌ها حیانا قدرت نظامی و دیکتاتوری خودشان را با قدرت فریب، تیرنگ و مکر قایل می‌شوند. چراکه بار ارزشی امانت، تقوا و تعهد آنچنان که باید در فضای نخبه‌گرایی وجود ندارد. بنابراین ما در این وازه هم بحث و گفتگوی زیادی داریم و لازم هست که از وازه‌های اصلی که در دامن وحی تولید شده است استفاده کنیم. اما در خصوص این که ظهور بعضی از جوامع دارای حاکمیت دموکراسی هستند، نخبه‌گرایی دارند و بعضی جوامع ندارند باید عرض کنم دقیقاً این بحث را شایسته است در فضای فرهنگ و تمدن امت اسلامی بحث کنیم. اگر جامعه اسلامی کار خودش را با جریان حاکمیت الهی آغاز کند و تن به اراده الهی دهد و یک جامعه ایمانی ساخته شود در آن جامعه ایمانی به سراغ صالحان خواهند رفت. اگر جامعه، یک جامعه ایمانی بود یعنی براساس اعتقاد و باور به خدای عالم و حاکمیت او و تن دادن به اراده و قانون خدا باشد بدون شک این جامعه به سمت صالحان و شایستگیان می‌رود و رأی و نظر خود را به نفع آنها در صندوق‌ها قرار می‌دهد و حاکمیت نظام را به دست صالحان می‌سیارَد و از آن‌ها بهره می‌برد اما اگر جامعه اسلامی و امت اسلام به ارزش‌های الهی تن نرندهد و اراده و قانون خدا و شریعت را پاس ندارد و بر ارزش‌ها، اصول و قواعدی که از:

پس شما مهمترین چالش تحقق نخبه‌گرایی در جامعه را همین مسأله ایمان جامعه می‌دانید؟

بله اگر جامعه، ایمان به معنای پذیرش اراده خدا یعنی همان قوانینی که خدا در بخش احکام و اخلاق بیان فرموده اند را بپذیرد قطعاً در مقام انتخاب و برای نسل حاکمان انسان‌های صالح و شایسته را انتخاب خواهند کرد.

چه چیزی باعث شده که این مسایل کمتر مورد قبول جامعه قرار بگیرد و مهمترین موانع عدم تحقق مردم‌سالاری چه بوده است؟

دو مانع مهم وجود دارد که یکی جهل عمومی‌است که بایستی این را با معرفت، آگاهی و شناخت درمان کرد و دیگری هم جهالتی است که از ناحیه نهادهای قدرت بر جامعه تحمیل می‌شود. این دو عنصر اساسی هستند که باید درمان شود که اگر اولی درمان شود امکان درمان دومی هم زیاد است. اگر جامعه رشد کند و به بلوغ فکری و فرهنگی برسد هرگز جهالت از ناحیه قدرت را هم تحمل نخواهد کرد. تلاش همه متولیان فرهنگی اگر در این زمینه باشد که آگاهی و شناخت را با ادبیات شایسته، اخلاق و مدارا به جامعه ارایه دهند و همچنین اگر شبکه‌های اجتماعی در اختیار متولیان فرهنگی قرار بگیرد و متولیان فرهنگی هم انزوا نگیرند و به صحنه بیایند و با روشنگری و دادن افسکار و آراژ نوین در عرصه اخلاق، سیاست، فرهنگ، تمدن و نظایر آن جامعه را بیدار کنند و جامعه از جهل و جهالت رهایی پیدا کند قطعاً قدرت نمی‌تواند این جامعه را در مسیر اراده خود بگرداند. این سخن را خدا در قرآن به صورت روشن و واضح بیان کرد که فرعون بر اساس استخفاف جامعه، جامعه را تابع و مطیع خود قرار داد اکنون جوامع اسلامی متأسفانه به این نوع از درد و بیماری مبتلا هستند و البته قدرت و نهادهای حاکمیتی هم بسیار خرسند هستند که بتوانند به جهالت مردم دامن بزنند. **نخبه‌گرایی لازمه پویایی و رشد در جامعه است این نخبه‌گرایی یا همان بحست حاکمیت صالحان چقدر در جامعه‌خودمان رعایت شده است؟**

این مسایل که عرض کردم هم در فضای عمومی حاکم است و هم در فضای اختصاصی. در فضای اختصاصی هم به نوبه خود این مشکل وجود دارد یعنی عدم آگاهی، عدم شناخت و لازم و توجه لازم نسبت به بخش‌ها متأسفانه باعث شده است که فضاهای اقتصادی، سیاسی و فرهنگی یا فضاهای تخصصی را هم تا حد زیادی آلوده نماید. گرچه قدرت در دامن زدن به این فضا خیلی موثر است اما من فکر می‌کنم یک بخش عمده این نقض‌ها به صاحبان فرهنگ، اندیشه، قلم، نویسندگان، محققان و پژوهشگران هم بازمی‌گردد که سهم این طبقات به نفعی در روشنگری جامعه و حضورشان در عرصه فکر، فرهنگ و هدایت جامعه بسیار ضعیف و کم‌رنگ است. اگر متولیان نفعی در روشنگری جامعه و حضورشان در عرصه فکر، فرهنگ و هدایت جامعه بسیار ضعیف و کم‌رنگ است. اگر متولیان صورت یک نهضت حرکت کنند و جامعه را نسبت به ضعف‌ها و کمبودها آگاهی شایسته دهند که بدون تنش‌های سیاسی باشد و فقط در یک فضای علمی و فرهنگی جامعه را آگاه کنند یک قدرتی پیدا خواهند کرد. البته متأسفانه محذوراتی وجود دارد و صاحبان قلم و کسانی که به هر حال با اندیشه درگیر هستند کار سختی را در پیش دارند اما به هر حال اگر نهضت عمومی در این رابطه اتفاق بیفتد، جامعه آگاه شود و از ضعف‌ها، نقض‌ها و کمبودهای تحمیلی آگاه شوند در مقام تصمیم و رأی می‌توانند به خرد و ایمان خودشان تکیه کنند و انتخاب احسن را داشته باشند. در فضای عمومی بیشتر مشکل از ناحیه ضعف و نقض فرهنگ یا به عبارتی با جهل و روبرو هستیم که زمینه استخفاف فراهم می‌گردد اما در فضای تخصصی مانند حوزه‌ها، دانشگاه‌ها و مراکز علمی کمتر به چالش کم آگاهی، کم‌دانشی و توجه نبودن نسبت به مواضع روبرو هستیم. مشکل بیشتر در این ناحیه از جهالت و اعمال قدرت بیرونی است و نظری مشخص این است که باید صاحبان خرد و توانمندان ظریف و عملی در عرصه‌های مختلف به صورت جدی و البته دسته جمعی و متحد به صحنه بیایند به عبارت دیگر کسانی که واقعاً صاحب اندیشه، فکر متعالی رأی و نظر در مباحث هستند البته با دقت اخلاقی، با دقت این که قلم را به درستی به کار ببرند و موجب تنش‌هایی در جامعه نشوند فرصت داد که این کار می‌تواند برای حل این بحران موثر باشد.

یعنی منطقه و جامعه اسلامی خاورمیانه جامعه ایمانی نبوده که نتوانسته به دموکراسی آنطور که باید و شاید دست یابد یا برخی حکومت‌های دیکتاتور با استبداد خود اجازه این کار را به مردم ندادند؟

جامعه است که حاکم‌ها را می‌سازد. اگر یک حکومتی از قبل تعیین شود بالاخره آنها هم قدرت پیدا خواهند کرد و این اجازه را به جامعه خواهند داد اما اگر یک جامعه، نظم و حاکمیتی به آرای مردم تکیه می‌کند، اگر این آرا بر مبنای ایمان شکل بگیرد قطعاً حاکمیت هم اصلاح خواهد شد.

روز شمار هفته اول جنگ تحمیلی

در ساعت ۲۲/۳۰ سپاه پاسداران گزارش داد:

نیروهای مهاجم به ۲۰ کیلومتری اهواز رسیده اند و نیروهای خودی در حال عقب نشینی هستند، عراقی‌ها از طرف دشت آزادگان به حمیدیه رسیده اند. نزدیک است که پادگان حمیدیه را تصرف کنند. آن‌ها توسط تانک‌ها و سلاح‌های سنگین پشتیبانی می‌شوند.

در جبهه میانی نیز دشمن دست به محاصره شهر دهلران می‌زند. سد کنجان چم پس از یک نبرد ۵ ساعته شش روز به دست عراقی‌ها می‌افتد. در ادامه حملات هوایی امروز شهرهای تهران، بوشهر، آبادان، اهواز، دزفول، کرمانشاه، مهران، کاشان و قم توسط عراقی‌ها بمباران می‌شود.

۵ مهر

در محور جنوب اجرای آتش توپخانه و بمباران دشمن ادامه دارد. و در جبهه میانی، با آن که ۲۶ ساعت از ورود دشمن به قصر شیرین می‌گذرد، مقاومت و جنگ تن به تن در بعضی از نقاط شهر ادامه دارد. در ساعت ۳ بعداز ظهر ارتش اعلام کرد: دشمن با ۲۰۰ تانک مشغول پیشروی به سوی گیلان غرب است. دشمن طرح ریزی کرده عملیات اشغال گیلان غرب تا ساعت ۳۰/۱۲۰ امروز پایان یابد. حملات هوایی عراقی‌ها به شهرهای آبادان، خرمشهر، اهواز، مهران، کرمانشاه، سنندج، میروان، اسلام آباد، ادامه یافت. بسر اثر بمباران چند روز اخیر منطقه اسلام آباد ۱۲۱ نفر کشته شده اند. ارتش امروز در ۱۵ اطلاعیه فعالیت‌های نیروهای دریایی، هوایی و زمینی را به اطلاع مردم رساند. خبرگزاری آسوشیتدپرس گزارش داد: عراق ادعا کرد نیروهای اهواز را تصرف کرده اند. در ساعت ۱۱ روزجنگ، ایران به حملات هوایی در سرتاسر مرز مبادرت کرد. ایران ادعای عراق را در مورد سقوط اهواز دروغ بزرگ خواند. عراق روز پنجشنبه ادعا کرد خرمشهر را تصرف کرده، ولی ایران این مطلب را انکار کرد. رادیو لندن اعلام کرد: کارایی عملی هوایی ایران بدون شک به مراتب بیشتر از حد انتظار برخی از ناظران بوده است. نیروی هوایی عراق موفق نشده به آسانی

۴ مهر

در ساعت ۲/۴۴ دقیقه بامداد سپاه پاسداران گزارش داد: ۲۰۰ تانک عراقی در مرز خرمشهر آماده ورود به شهر و اشغال آن هستند. توان خودی در مقابل دشمن فقط حدود ۲۰۰ نفر مسلح به ۳ – ۲ است. برادران سپاه به منظور ایجاد تاخیر در ورود نیروهای دشمن پن لو را منهدم کردند. در محور بستن نیز دشمن به پیشروی خود ادامه می‌دهد. نیروهای خودی برای جلوگیری از نفوذ دشمن به بستان، پل ورودی را منفجر کرده اند.

سیاسی

نکته

نفوذی و آینه‌ها

تغییر دامن‌ها بر سر ما فرود می‌آید و سازمان‌ها هر روز با تحولات عظیم و شستابنده‌ای مواجه می‌شوند. آنان باید به دنیای پرآشوب به سرعت واکنش نشان دهندند و با نیروهای خارجی

سجاد عابدی

در تعامل باشند. برای آنکه به انجام این مهم قادر باشند باید از قابلیت‌های مدیریتی اثر بخش و کارآمد بر خوردار باشند تا با ایجاد تغییرات مناسب برای سازگاری با محیط یا تغییر محیط به نفع خود اقدام کنند. واکاوی‌های سازمانی نشان می‌دهد که درصد بالایی از عدم موفقیت‌ها پی آمد مدیریت ناشایسته و نا آزموده است. سازمان‌ها به تقربیت تا آن جا کامیاب هستند که نیک کارگردانی شوند.

اطلاعات منبع قوی عمده سازمان‌ها محسوب می‌شود، که اغلب با عنوان خون حیاتی سازمان از آن نام می‌برند. تصمیم گیری در محیط‌های متلاطم امروزی بدون دستیابی مستمر به اطلاعات مرتبط عملاً سردرگمی زیادی را به بار می‌آورد. تأمین چنین اطلاعاتی در گرو طراحی و استقرار سیستم‌های اطلاعاتی و به طور کلی مدیریت آنهاست. به هر حال، هر قدر هر یک سیستم خوب طراحی شده باشد، مدیریت این سیستم‌های اطلاعاتی مسئله ای است که مدیران بایدند آن را تقبل کنند تا بتوانند با برنامه‌ریزی و اتخاذ راهبردهای مناسب از سیستم‌های اطلاعاتی برای افزایش کارایی، اثر بخشی و نیل به مزیت رقابتی بهره گیرند.

چرا سیدنی برستو در نمایش تلویزیونی «اسم مستعار» بدترین جاسوس در تاریخ است؟ او همیشه دستگیر می‌شود. چرا او دستگیر می‌شود؟ زیرا او وارد تدابیر مقابله ای خوب می‌شود. او به سمت نگهبانان می‌گریزد. دوربین‌های ویدئویی تصویر او را ضبط می‌کنند. او ردیابی کننده‌های حرکتی را روشن می‌کند، هر گاه او سعی می‌کند تا به شبکه‌های رایانه‌ای نفوذ کند، سیستم‌های شناسایی و ردیابی مزاحم، تصویر او را می‌گیرند. او در هر کاری که می‌کند، بی‌احتیاط و بی‌پروا است.

شما نمی‌خواهید سیدنی برستو باشید. شما می‌خواهید افراد فرضی بدی باشیدی که همیشه به نظر می‌رسد آنها را دستگیر می‌کنند. این بخش از این‌ نمایش تلویزیونی به حقیقت نزدیک است. تدابیر مقابله‌ای خوب حتی ابرجاسوسان را نیز می‌توانند متوقف سازند. تئران‌های امنیتی و حفاظتی اکنون در زندگانی ما بسیار فراوان شده است. اتفاقات تیر و خرداد ۱۳۷۸ و فتنه سال ۱۳۸۸ تا حد زیادی تحت تاثیر تئران‌های دستگاه‌های امنیتی- اطلاعاتی قرار گرفت. هرچند اینها موارد مهمی‌است که دولت باید به آنها بپردازد، اما مسائل مهمتری نیز وجود دارند که افراد و سازمان‌ها با آنها روبه رو هستند. ما هر روز با تهدیداتی مواجه هستیم که می‌توانند ضرر مالی یا فیزیکی به ما بزنند. هرچند اینها با ترورسم مرتبط نیست، اما تأثیر مستقیمی روی زندگی ما دارد. وقتی نوبت دستگاه‌های امنیتی می‌رسد، شما باید در زندگی روزمره خود همه جا حاضر باشید. اما همواره از دولت انتظار داریم تا اقداماتی را برای ایمنی ملت به عمل آورد. ما در زندگی‌های شخصی و کاری خود، نیازمند آن هستیم تا حفاظت را همه جا حاضر بدانیم. بیشتر آنچه شما نیاز دارید، تقریباً بدون هیچ هزینه‌ای در دسترس شماست. شما باید فقط آن را تشخیص داده و استفاده کنید.

مفهوم عمده این مطلب آن است که مسئولیت خود و سازمان خود را بپذیرید. من شنیده‌ام که افراد و شرکت‌های زیادی تلاش می‌کنند تا از سرزنش برای چیزی مانند هک رایانه‌ای یا گفتن این که هکر باید یک نابغه رایانه‌ای باشد، صرف نظر کنند. وقتی شما به آن نوع از کیس‌ها نگاه می‌کنید، به سرعت در می‌یابید که قربانیان حتی کمترین احتیاطات را هم انجام نداده اند. برای حفاظت از خود، شما باید قوت‌ها و ضعف‌های خود را بشناسید. من شخضا از شنیدن عذر و بهانه‌ها خوش نمی‌آید. بله، ممکن است هزاران دلیل برای وقوع مشکلات وجود داشته باشد؛ با وجود این اهمیتی ندارند. من واقعا نمی‌خواهم عذر و بهانه‌های دولت را بشنوم که چرا شکسته شدن یک تیر چراغ برق موجب شده تا برق قطع شود و هزاران نفر در تاریکی فرو بروند و یا چرا ما به خوبی نمی‌توانیم بار کشتی یا هواپیمای ناظران کنیم و یا چرا افران در اکثر امور چاشنی کارها شده است. من دوست دارم دولت مردی تأیید کند که بله مشکلات وجود دارد، و بنابراین، تدابیر مقابله‌ای مناسب باید به کار بسته شود. حقه و تیرنگ آن است که حفاظت را در دوردست نگه داریم. از دفاع خسارت بالقه اس‌تر، استفاده کنید. بدین ترتیب، شما و سازمان شما می‌توانید اطلاعات را به‌ صورت معقول و با هزینه معقولی حفظ کنید. هیچ چیز کوچکی وجود ندارد و ما فقط نیازمند یک حس مشترک که مبتنی بر آگاهی مشترک باشد، هستیم.

مجله اطلاعاتی در مجلس شورای اسلامی

۴۰ هواپیمای جنگی ایران مواضع عراق را در هم کوبیدند

امام: امیدوارم کاربه آنجا برسد واگر برسد دیگر بغدادی باقی نخواهد ماند

کمیته میانگین
۱۵ شهریور ماه

کار تو امیدوار است جنگ ایران و عراق موجب آزادی گرو نهاشود

چگونه تانک‌های میهنک‌های عراق به فرودگاه و پایگاه نوزده همدان و پایگاه همدان

چگونه تانک‌های میهنک‌های عراق به فرودگاه و پایگاه نوزده همدان و پایگاه همدان

راهبیمایی و نماز و وحدت باشکوه دانش آموزان سراسر کشور برگزار شد

حمله نظامی صدام حسین

در استان قم و در شهرستان آمل

پروازهای حج موفق‌شد

آتش توپخانه ای خود را متوجه منابع حیاتی و اماکن مسکونی ما کرده و به ندرت حملات خود را متوجه تاسیسات نظامی ما می‌کند. متوجه تاسیسات نظامی ما در دزفول، کرمانشاه و ارتش جمهوری اسلامی در اطلاعیه شماره ۳۹ خود اعلام کرد که دولت عراق حملات هوایی و بندر امام خمینی حمله کردند. طی شب گذشته و

^[1]
^[2]